

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. ŻURAWIA 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 28-37-04; 29-35-69
ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telefon dyżurny: 21-34-34
Telex: 816-436

BD/291/41/88

PO POWOŁANIU NOWEGO PREMIERA
Wyniki badań opinii społecznej

Październik 1988 r.

W ankiecie skierowanej do pracowników gospodarki uspołecznionej (979 osób) i przewodniczących związków zawodowych (206 osób) poświęconej głównie problemom związków zawodowych, pytano też o ocenę nowego premiera i jego społeczny odbiór.

Badanie zrealizowano w czasie drugiego tygodnia urzędowania premiera M.F.Rakowskiego.

Wyniki badania wskazują na duże zainteresowanie pracowników gospodarki uspołecznionej zmianą rządu, chociaż ich reakcje są zróżnicowane: mniej więcej równie często (przez około 1/3 badanych) formułowane są pozytywne, co negatywne i neutralne oceny osoby premiera. Można też powiedzieć, że poprawiły się nieco nastroje społeczne, trochę lepiej ocenia się sytuację w kraju, znacznie wzrósł optymizm, korzystniejszy jest stosunek do czołowych działaczy państwowych. Od tego ostrożnego i pełnego wątpliwości podejście ogółu pracowników wyraźnie różnią się opinie przewodniczących wielkich zakładowych organizacji związkowych. Są oni ogromnie zainteresowani zmianą rządu, upatrując zresztą w stanowisku OPZZ ważny czynnik dymisji gabinetu Z.Messnera, i wiążą z M.Rakowskim duże nadzieje. Niewiele różniąc się od ogółu badanych w ocenie sytuacji kraju, patrzą na nią ze znacznie większym optymizmem¹. Opinie żadnej z kategorii pracowników gospodarki uspołecznionej nie są zbliżone do opinii przewodniczących związków zawodowych (odpowiedzi najważniejszych grup społecznych i politycznych na podstawowe pytania przedstawiamy w aneksie).

Przechodząc do szczegółów, można powiedzieć, że zainteresowaniu zmianą rządu towarzyszy brak klarowności w ocenach i częsty (sięgający 1/3 badanych) krytycyzm wobec nowego premiera, chociaż sumarycznie rzecz biorąc przeważa zadowolenie z jego wyboru.

¹ W opracowaniu przedstawiamy odpowiedzi ogółu pracowników gospodarki uspołecznionej (grupa A) i przewodniczących związków zawodowych (grupa B). Nie opisujemy natomiast i nie komentujemy szczegółowo różnic między nimi.

Odpowiedzi na pytanie: "Czy śledzi Pan(i) przygotowania do powołania nowego polskiego rządu?"

	<u>Grupa A</u>	<u>Grupa B</u>
Tak, ze specjalną uwaga	11,1%	68,0%
Tak, w miarę uważnie	48,5%	29,6%
Tylko coś o nich słyszałem(a)m	25,8%	1,5%
Nie interesuje się nimi	13,5%	1,0%
Nic o nich nie wiem	0,8%	1,0%

Odpowiedzi na pytanie: "Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stanął Mieczysław Rakowski?"

	<u>Grupa A</u>	<u>Grupa B</u>
Zadowolony(a)	9,1	40,8
Raczej zadowolony(a)	25,9	32,0
Raczej niezadowolony(a)	16,0	4,9
Niezadowolony(a)	13,6	2,9
Trudno powiedzieć	35,1%	19,4%

} 35,0%
 } 72,8%
 } 29,6%
 } 7,8%

Zadowolenie i niezadowolenie z wyboru M.Rakowskiego na premiera uzasadniano następująco (dane w procentach):

dopiero okaże się, jak będzie, za wcześnie na oceny, zobaczymy, czy sprawdzi się w praktycznej działalności, przyszłość pokaże	12,2
wiara, nadzieja (bo może coś zmieni, może mu się uda, może będzie lepiej, kolejna nadzieja itp.)	10,2
pozytywne cechy charakteru (np.zdecydowany, konsekwentny, odważny, silny, dynamiczny, energiczny, uparty)	9,8
człowiek starej ekipy, starej gwardii, karuzela stanowisk, związany ze starym rządem	8,4
brak kompetencji, fachowości (np.nie jest ekonomistą, co dziennikarz może zrobić jako premier, zna się na wszystkim, czyli na niczym)	5,9
doświadczenie polityczne (np.dobry polityk)	4,7
kompetencje, fachowość (np.dobry program działania, wie, czego chce)	3,8
antypatia do osoby M.Rakowskiego (np.nienawidzę go)	3,6
brak zaufania do M.Rakowskiego	3,4

cechy intelektualne (np.mądry, inteligentny, otwarty, komunikatywny	3,4
obojętnie, kto stoi na czele rządu (sytuacja jest trudna, nie poprawi się, nikt nie poradzi na to, co się dzieje w kraju itp.)	3,3
negatywne cechy charakteru (np.fałszywy, bez skrupułów, bezwzględny, nieodpowiedzialny, karierowicz)	3,0

Uzasadnienia te można podzielić na ogólniejsze grupy:

wskazanie na konkretne pozytywne cechy M.Rakowskiego	ok. 26%
wskazanie na konkretne negatywne cechy M.Rakowskiego	ok. 25%
dystansowanie się (nie wiadomo, jaki będzie, nieważne, kto stoi na czele rządu)	ok. 16%
pozytywne nastawienie do wyboru M.Rakowskiego	ok. 16%
negatywne nastawienie do wyboru M.Rakowskiego	ok. 12%

W sumie pozytywny stosunek do nowego premiera widać też z jego charakterystyki dokonanej przez badanych za pomocą określeń zamieszczonych w ankiecie, a będących w miarę dokładnym odpowiednikiem epitetów funkcjonujących w prasie zachodniej. Sporo wysoce pozytywnych charakterystyk dotyczących kwalifikacji intelektualnych i woli reform politycznych zostało potwierdzone przez zdecydowaną większość badanych. Opinie negujące reformatorskie intencje M.Rakowskiego spotkały się z aprobatą mniejszości. Zwrócić trzeba wszakże uwagę, że ponad 60% badanych akceptuje twierdzenie, że nowy premier jest zagorzałym przeciwnikiem "Solidarności".

W szczegółach wyglądało to tak (dane w procentach):

	<u>Grupa A</u>	<u>Grupa B</u>
człowiek mądry, wykształcony	72,4	88,3
zdecydowany zwolennik reform politycznych i gospodarczych	60,5	88,8
zdrowo myślący	57,7	88,3
zwolennik głębokich zmian socjalizmu	41,7	65,0
orędownik dialogu i porozumienia	44,5	76,2

człowiek uczciwy	32,5	58,3
wielka osobowość	32,1	51,5
liberał	25,9	34,0
twardy działacz partyjny	72,0	72,8
ma dobre układy na Wschodzie i na Zachodzie	45,5	43,7
przebiegły polityk	67,8	76,7
zagorzały przeciwnik "Solidarności"	61,7	38,3
człowiek żądny władzy	53,0	22,8
zwolennik twardego kursu z opinią liberała	41,4	45,6
przeciwnik Kościoła	32,8	15,5
pozorny reformator	30,1	8,7
cyniczny lawirant	27,2	5,8

W porównaniu z sierpniem 88 wyraźnie poprawił się stosunek pracowników gospodarki uspołecznionej do czołowych polityków kraju. To przewartościowanie dotyczy przede wszystkim M.F.Rakowskiego, który zyskuje na sympatii, chociaż w dalszym ciągu jest politykiem kontrowersyjnym - około jednej trzeciej deklaruje brak sympatii do niego.

Nieco większy jest sceptycyzm co do pozytywnych następstw tej nominacji. Badani nie są zbyt pewni poparcia społeczeństwa dla nowego premiera i tego, czy nowy rząd będzie w stanie lepiej współpracować ze związkami zawodowymi.

Odpowiedzi na pytanie: "Czy nowy premier cieszy się poparciem społeczeństwa?"

	<u>Grupa A</u>	<u>Grupa B</u>
Zdecydowanie tak	1,8	6,3
Raczej tak	31,8	61,2
Raczej nie	33,3	15,5
Zdecydowanie nie	7,3	1,5
Trudno powiedzieć	26,3%	15,5%

Tabela 1

w procentach

Stosunek do polityków	Politycy					
	W.Baka	W.Jaruzelski	C.Kiszczak	M.Rakowski	Z.Sadowski	J.Urban
Sympatia						
a	21,8	40,1	22,8	36,9	14,6	24,0
b	44,7	78,2	51,0	83,0	18,9	50,5
c	10,9	38,1	15,5	17,3	13,3	19,2
Brak sympatii						
a	20,7	26,1	31,8	31,6	26,4	52,2
b	27,7	9,7	16,0	6,8	50,0	24,3
c	22,0	33,1	38,5	46,3	28,7	58,5
Obojętność						
a	37,1	28,3	33,8	24,8	37,1	20,3
b	20,9	9,2	27,2	6,8	22,3	21,8
c	32,1	25,5	34,1	28,9	30,4	18,9
Nieznajomość polityków						
a	15,8	0,2	4,9	0,6	16,9	0,3
b	0,5	-	1,0	-	1,0	0,5
c	28,7	-	6,9	3,2	21,8	0,6
Brak zdania						
a	4,5	5,0	6,4	5,8	4,8	2,9
b	6,3	2,9	4,9	3,4	7,8	2,9
c	6,4	3,3	4,9	4,3	6,1	2,8

a - reprezentacja ogółu pracowników gospodarki uspołecznionej, badana w październiku '88; b - przewodniczący zakładowych związków zawodowych największych zakładów pracy, badani w październiku '88; c - pracownicy gospodarki uspołecznionej wyodrębnieni z próby dorosłej ludności Polski - badanie z sierpnia '88.

Odpowiedzi na pytanie: "Czy współpraca związków zawodowych z nowym rządem, będzie układała się lepiej niż dotychczas?"

	<u>Grupa A</u>	<u>Grupa B</u>
Tak	28,4%	54,9%
Nie	14,0%	4,9%
Trudno powiedzieć	57,6%	40,3%

Sceptycyzm ten jest zrozumiały na tle postrzegania sytuacji kraju jako bardzo złożonej (tab.2). Jakkolwiek oceny sytuacji są nieco korzystniejsze niż w sierpniu czy maju, ale daleko mniej korzystne niż w lutym bieżącego roku, nie mówiąc o tym, jak było przed zapowiedzią operacji cenowo-dochodowej.

Z odpowiedzi na pytanie, czym w pierwszej kolejności powinien się zająć nowy rząd, widać zniecierpliwienie badanych trudną sytuacją gospodarczą kraju i materialną społeczeństwa. Oto lista najczęściej wymienianych spraw:

Wyjście z kryzysu, uporządkowanie gospodarki, uzdrowienie gospodarki (dane w procentach)

Zaopatrzenie rynku	32,4
Budownictwo mieszkaniowe, mieszkania	21,6
Warunki życia ludności, wzrost stopy życiowej, sytuacja materialna i bytowa ludzi	14,3
Ustabilizowanie cen, zapobieżenie dalszym podwyżkom, ujednoczenie cen	13,0
Zahamowanie inflacji, umocnienie wartości złotówki	11,7
Rolnictwo, stworzenie warunków do rozwoju produkcji rolnej, wyżywienie narodu	7,2
Spokój, bezpieczeństwo, porządek w kraju	6,2
Wyższe zarobki, dochody	5,9
Zmiana przepisów prawnych, stworzenie odpowiednich mechanizmów umożliwiających rozwój gospodarki kraju	5,1
Działalność władz, rządu, partii, styl działania, właściwa polityka kadrowa w aparacie władzy wszystkich szczebli	4,9
Sprawy gospodarcze (ogólne, inne)	3,3

Tabela 2

w procentach

Ocena i prognoza sytuacji gospodar- czej i politycznej	Respondenci				
	a	b	c	d	e
<u>Ocena sytuacji gospodarczej</u>					
Dobra	0,2	0,5	0,1	0,3	0,8
Raczej dobra	0,6	3,4	-	1,0	1,9
Ani dobra, ani zła	5,7	11,2	5,5	5,8	16,3
Raczej zła	22,5	27,7	17,5	20,1	28,8
Zła	70,2	57,3	75,5	72,0	52,0
Trudno powiedzieć	0,8	-	1,3	0,9	1,9
<u>Ocena sytuacji politycznej</u>					
Dobra	2,1	5,8	0,8	1,5	6,7
Raczej dobra	8,4	15,0	4,5	6,9	16,6
Ani dobra, ani zła	38,1	37,4	29,8	27,9	41,3
Raczej zła	26,3	21,8	31,6	29,4	16,6
Zła	21,2	18,9	29,7	29,7	12,9
Trudno powiedzieć	3,7	1,0	3,6	4,5	5,7
<u>Prognoza sytuacji gospodarczej</u>					
Zdecydowanie się poprawi	0,9	3,9	0,1	0,3	0,8
Raczej się poprawi	22,9	57,3	18,2	12,8	15,9
Pozostanie bez zmian	23,8	19,4	30,5	22,1	28,3
Raczej się pogorszy	20,4	5,8	23,9	35,1	29,7
Zdecydowanie się pogorszy	7,5	1,9	10,3	14,4	13,5
Trudno powiedzieć	24,5	11,7	16,8	15,4	11,6
<u>Prognoza sytuacji politycznej</u>					
Zdecydowanie się poprawi	0,8	4,4	0,1	0,3	0,6
Raczej się poprawi	24,7	56,8	27,9	17,2	16,8
Pozostanie bez zmian	39,8	22,8	38,3	44,5	55,0
Raczej się pogorszy	11,0	3,9	11,7	17,4	12,4
Zdecydowanie się pogorszy	2,8	0,5	3,2	4,4	3,0
Trudno powiedzieć	20,7	11,7	18,6	16,3	11,7

a - dane dotyczą reprezentacji ogółu pracowników gospodarki uspołecznionej, badanej w październiku '88; b - przewodniczący zakładowych związków zawodowych największych zakładów pracy, badani w październiku '88; c - pracownicy gospodarki uspołecznionej wyodrębnieni z próby dorosłej ludności Polski badanej we wrześniu '88; d - pracownicy gospodarki uspołecznionej wyodrębnieni z próby dorosłej ludności Polski badanej w sierpniu '88; e - reprezentacja ogółu pracowników gospodarki uspołecznionej badana w lutym '88.

Tak więc badani widzą konieczność uporządkowania elementarnych spraw gospodarczych. Praktycznie każdy z nich wskazuje jakąś ze spraw ekonomicznych, co do której jest przekonany, że powinna być podjęta przez rząd, co drugi zaś wymienia sprawy społeczne, przede wszystkim bytowej natury. Na sprawy polityczne wskazuje mniej więcej co szósty badany. Charakterystyczne, że wśród tych spraw znalazła się kwestia spokoju i porządku w kraju.

ANEKS

Zróznicowania opinii według podstawowych cech społeczno-demograficznych badanych

Tabela 1

w procentach

Cechy badanych	Odpowiedzi na pytanie: "Czy śledzi Pan(i) przygotowania do powołania nowego polskiego rządu?"				
	tak			nie interesuję się nimi	nic o nich nie wiem
	ze specjalną uwagą	w miarę uważnie	tylko trochę		
<u>Wiek</u>					
Do 29	7	40	32	18	2
30-39	11	54	23	11	1
40-59	15	48	24	12	0
Powyżej 60 lat	17	45	21	17	-
<u>Miejsce zamieszkania</u>					
Wieś	6	43	35	14	1
Miasto:					
do 20	18	46	25	9	1
21-100	9	54	26	11	-
101-500	12	45	13	25	4
powyżej 500 tys. mieszkańców	14	55	21	10	-
<u>Wykształcenie</u>					
Podstawowe	6	38	36	17	2
Zasadnicze zawodowe	12	44	27	17	1
Średnie	13	50	23	12	1
Wyższe	12	71	13	3	-
<u>Przynależność do grupy społeczno-zawodowej</u>					
Inteligencja:					
- nietechniczna	20	66	9	4	-
- techniczna	13	62	21	3	-
Technicy wyspecjalizowani	13	60	17	8	1
Pracownicy:					
- umysłowi	13	43	26	19	-
- biurowi	2	32	37	28	2
- handlu i usług	14	40	23	23	-
Brygadziści	11	47	28	12	1
Robotnicy:					
- wykwalifikowani	10	32	38	20	-
- niewykwalifikowani	8	32	34	25	1
<u>Przynależność do PZPR</u>					
Należący	34	59	5	2	-
Nie należący	7	46	30	16	1
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>					
Należący	17	58	19	6	0
Nie należący	7	41	31	19	1
<u>Przynależność do związków zawodowych przed 13 grudnia 1981 r.</u>					
Należący do:					
- "Solidarności"	10	53	24	12	0
- innych związków	23	52	16	6	2
Nie należący	6	43	32	18	1

Tabela 2

w procentach

Cechy badanych	Odpowiedzi na pytanie: "Czy jest Pan(i) zadowolony(a), że na czele rządu stanął Mieczysław Rakowski?"		
	zadowolony(a)	niezadowolony(a)	trudno powiedzieć
<u>Wiek</u>			
Do 29	29	31	39
30-39	36	29	35
40-59	37	30	32
Powyżej 60 lat	52	21	28
<u>Miejsce zamieszkania</u>			
Wieś	37	24	40
Miasto:			
do 20	38	31	31
21-100	33	30	36
101-500	26	34	39
powyżej 500 tys. mieszkańców	40	33	26
<u>Wykształcenie</u>			
Podstawowe	31	23	45
Zasadnicze zawodowe	32	29	39
Średnie	38	31	31
Wyższe	40	47	22
<u>Przynależność do grupy społeczno-zawodowej</u>			
Inteligencja:			
- nietechniczna	39	36	24
- techniczna	31	36	23
Technicy wyspecjalizowani	44	32	24
Pracownicy:			
- umysłowi	40	32	28
- biurowi	39	30	31
- handlu i usług	28	23	48
Brygadziści	31	28	40
Robotnicy:			
- wykwalifikowani	33	30	36
- niewykwalifikowani	27	25	48
<u>Przynależność do PZPR</u>			
Należący	60	19	21
Nie należący	30	31	38
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>			
Należący	49	23	28
Nie należący	26	35	41
<u>Przynależność do związków zawodowych przed 13 grudnia 1981 r.</u>			
Należący do:			
- "Solidarności"	32	35	33
- innych związków	49	22	29
Nie należący	31	29	39

Tabela 3

w procentach

Cechy badanych	Odpowiedzi na pytanie: "Czy Pana(i) zdaniem nowy premier cieszy się poparciem społeczeństwa?"				
	zdecydo- wanie tak	raczej tak	raczej nie	zdecydo- wanie nie	trudno po- wiedzieć
<u>Wiek</u>					
Do 29	1	31	32	6	28
30-39	1	30	32	8	28
40-59	2	31	35	8	23
Powyżej 60 lat	10	38	38	3	10
<u>Miejsce zamieszkania</u>					
Wieś	3	33	28	5	31
Miasto:					
do 20	1	33	41	4	20
21-100	2	29	28	11	29
101-500	1	25	33	13	28
powyżej 500 tys. mieszkańców	2	32	40	6	20
<u>Wykształcenie</u>					
Podstawowe	2	34	28	8	28
Zasadnicze zawodowe	3	29	30	6	31
Średnie	2	31	39	6	21
Wyższe	-	30	33	11	26
<u>Przynależność do grupy społeczno-zawodowej</u>					
Inteligencja:					
- nietechniczna	3	24	24	12	36
- techniczna	-	25	48	4	23
Technicy wyspecjalizowani	-	32	36	5	26
Pracownicy:					
- umysłowi	2	33	33	10	21
- biurowi	1	41	33	9	16
- handlu i usług	-	23	32	5	40
Brygadziści	-	37	40	3	20
Robotnicy:					
- wykwalifikowani	2	29	33	7	27
- niewykwalifikowani	1	33	35	6	24
<u>Przynależność do PZPR</u>					
Należący	3	46	26	6	18
Nie należący	1	28	35	7	28
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>					
Należący	3	40	29	4	25
Nie należący	1	24	37	10	27
<u>Przynależność do związków zawodowych przed 13 grudnia 1981 r.</u>					
Należący do:					
- "Solidarności"	2	27	36	10	26
- innych związków	4	40	28	5	23
Nie należący	1	29	34	7	28

Tabela 4

w procentach

Cechy badanych	Respondenci przypisujący M. F. Rakowskiemu cechy pozytywne								
	wielka osobowość	uczciwy	orędownik dialogu i porozumienia	liberał	zwolennik reform politycznych i gospodarczych	mądry, wykształcony	zwolennik zmian socjalizmu	zdrowo myślący	
I	2	3	4	5	6	7	8	9	
<u>Wiek</u>									
Do 29	29	29	42	24	59	74	39	54	
30-39	33	31	44	26	60	73	41	58	
40-59	31	35	46	27	61	70	43	59	
Powyżej 60 lat	48	55	55	21	76	86	62	76	
<u>Miejsce zamieszkania</u>									
Wieś	36	39	47	26	65	78	49	63	
Miasto:									
do 20	27	29	50	32	60	75	42	58	
21-100	33	34	45	23	61	68	43	54	
101-500	34	25	36	19	48	68	31	52	
powyżej 500 tys. mieszkańców	27	28	39	26	63	67	37	57	
<u>Wykształcenie</u>									
Podstawowe	33	39	46	26	62	74	43	57	
Zasadnicze zawodowe	36	32	41	28	60	72	42	59	
Średnie	30	29	44	24	61	73	41	57	
Wyższe	26	31	49	25	59	67	40	57	

1	2	3	4	5	6	7	8	9
<u>Przynależność do grupy społeczno-zawodowej</u>								
Inteligencja:								
- nietechniczna	15	39	51	21	54	61	33	58
- techniczna	32	18	39	16	57	66	34	48
Technicy wyspecjalizowani	29	34	47	31	66	79	46	62
Pracownicy:								
- umysłowi	30	28	45	24	61	73	36	59
- biurowi	36	37	47	19	61	77	44	57
- handlu i usług	43	27	40	22	58	80	43	50
Brygadziści	34	31	46	34	68	63	43	63
Robotnicy:								
- wykwalifikowani	33	35	44	28	57	72	41	61
- niewykwalifikowani	25	32	38	23	66	67	38	50
<u>Przynależność do PZPR</u>								
Należący	42	49	63	33	54	76	53	73
Nie należący	30	29	40	25	63	71	39	55
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>								
Należący	44	41	54	32	71	79	52	69
Nie należący	22	26	36	21	52	67	34	48
<u>Przynależność do związków zawodowych przed 13 grudnia 1981 r.</u>								
Należący do:								
- "Solidarności"	25	29	39	22	59	68	42	53
- innych związków	42	42	55	33	69	80	50	69
Nie należący	32	30	43	26	57	72	37	55

Tabela 5

w procentach

Cechy badanych	Respondenci przypisujący M.F.Rakowskiemu cechy neutralne	
	ma dobre układy na Wschodzie i Zachodzie	twardy działacz partyjny
<u>Wiek</u>		
Do 29	41	69
30-39	45	73
40-59	49	72
Powyżej 60 lat	55	72
<u>Miejsce zamieszkania</u>		
Wieś	48	73
Miasto:		
do 20	47	77
21-100	41	67
101-500	51	73
powyżej 500 tys. mieszkańców	40	68
<u>Wykształcenie</u>		
Podstawowe	54	73
Zasadnicze zawodowe	43	71
Średnie	44	74
Wyższe	45	67
<u>Przynależność do grupy społeczno-zawodowej</u>		
Inteligencja:		
- nietechniczna	48	54
- techniczna	34	75
Technicy wyspecjalizowani	50	65
Pracownicy:		
- umysłowi	46	74
- biurowi	39	69
- handlu i usług	45	80
Brygadziści	43	71
Robotnicy:		
- wykwalifikowani	44	70
- niewykwalifikowani	48	88
<u>Przynależność do PZPR</u>		
Należący	49	71
Nie należący	45	72
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>		
Należący	51	71
Nie należący	42	72
<u>Przynależność do związków zawodowych przed 13 grudnia 1981 r.</u>		
Należący do:		
- "Solidarności"	47	75
- innych związków	47	71
Nie należący	43	70

Tabela 6

w procentach

Cechy badanych	Respondenci przypisujący M.F. Rakowskiemu cechy negatywne							
	przebiegły polityk	przeciwnik "Solidarności"	cyniczny lawirant	zwolennik twardego kursu z opinią liberała	pozorny reformator	żądny władzy	przeciwnik Kościoła	
1	2	3	4	5	6	7	8	
<u>Wiek</u>								
Do 29	65	60	26	37	30	54	34	
30-39	68	61	29	43	31	53	31	
40-59	69	62	26	42	29	52	34	
Powyżej 60 lat	83	69	24	45	28	59	34	
<u>Miejsce zamieszkania</u>								
Wieś	74	65	28	42	25	56	35	
Miasto:								
do 20	71	62	30	47	31	54	32	
21-100	60	62	25	38	31	46	35	
101-500	66	58	34	41	39	62	36	
powyżej 500 tys. mieszkańców	63	58	26	39	29	49	26	
<u>Wykształcenie</u>								
Podstawowe	71	64	29	37	32	59	38	
Zasadnicze zawodowe	66	59	27	40	28	52	31	
Średnie	67	62	26	43	33	54	33	
Wyższe	67	62	28	46	26	43	30	

1	2	3	4	5	6	7	8
<u>Przynależność do grupy społeczno-zawodowej</u>							
Inteligencja	61	43	24	42	27	58	24
- nietechniczna							
- techniczna	68	58	32	48	25	66	27
Technicy wyspecjalizowani	69	70	31	49	29	44	37
Pracownicy:							
- umysłowi	66	67	24	41	29	50	32
- biurowi	74	63	27	36	33	50	31
- handlu i usług	68	59	22	40	30	43	40
Brygadziści	63	65	26	37	34	49	24
Robotnicy:							
- wykwalifikowani	65	60	30	40	31	45	32
- niewykwalifikowani	75	60	22	47	40	41	41
<u>Przynależność do PZPR</u>							
Należący	71	74	21	44	24	35	20
Nie należący	67	58	29	41	32	57	35
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>							
Należący	73	40	19	44	24	48	27
Nie należący	63	36	34	39	36	57	38
<u>Przynależność do związków zawodowych przed 13 grudnia 1981 r.</u>							
Należący do:							
- "Solidarności"	69	67	34	45	33	58	37
- innych związków	70	57	19	41	25	45	25
Nie należący	65	60	26	38	30	53	34